

Vragenboekje

Voor dit examen zijn maximaal 45 punten te behalen; het examen bestaat uit 19 vragen en één samenvattingsopdracht. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 De illusies van de kenniseconomie

De tekst kan worden onderverdeeld in vier delen, die van onderstaande kopjes voorzien kunnen worden:

1 Ontwikkeling Nederland als kenniseconomie: stand van zaken

2 Twijfels ten aanzien verband vernieuwing en kwaliteit

3 Sociale en ethische tekortkomingen kenniseconomie

4 Koppeling vooruitgang en zingeving

1p 1 ■ Met welke alinea begint deel 2 *Twijfels ten aanzien verband vernieuwing en kwaliteit*?

- A alinea 2
- B alinea 3
- C alinea 4
- D alinea 5

1p 2 ■ Met welke alinea begint deel 3 *Sociale en ethische tekortkomingen kenniseconomie*?

- A alinea 6
- B alinea 7
- C alinea 8
- D alinea 9

1p 3 ■ Met welke alinea begint deel 4 *Koppeling vooruitgang en zingeving*?

- A alinea 10
- B alinea 11
- C alinea 12
- D alinea 13

“In korte tijd is er brede consensus ontstaan” (regels 3-4)

2p 4 □ Welke vooronderstelling heeft het totstandkomen van deze brede consensus vergemakkelijkt?

Gebruik maximaal 20 woorden.

In de regels 37-39 staat: “van een bestaan ... en dat volledig maakbaar is”.

1p 5 ■ Welk soort van bestaan wordt hier blijkens de titel en de inhoud van de tekst bedoeld?

Een bestaan

- A dat volledig beheersbaar is.
- B dat volledig voorspelbaar is.
- C waarin iedereen invloed heeft op zijn eigen welzijn.
- D waarin iedereen profiteert van economische vooruitgang.

Binnen het tekstgedeelte van alinea 3 tot en met 6 heeft elke alinea een eigen functie.

1p 6 □ Welke functie heeft alinea 3?

Kies uit één van de volgende functiewoorden: *aanbeveling, aanleiding, probleemstelling, tegenwerping, vaststelling, voorbeeld.*

1p 7 ■ Welke functies heeft alinea 4?

- A Conclusie naar aanleiding van alinea 3 en stelling die in alinea 5 uitgewerkt wordt.
- B Relativering van alinea 3 en stelling die in alinea 5 weerlegd wordt.
- C Uitwerking van alinea 3 en stelling waarvan de juistheid in alinea 5 aangetoond wordt.
- D Voorbeeld bij alinea 3 en stelling die in alinea 5 buiten beschouwing blijft.

Kies voor de volgende alinea's telkens één van de volgende functiewoorden: *doel, gevolg, middel, onderbouwing, probleemstelling, samenvatting, tegenstelling, voorwaarde.*

1p 8 □ Welke functie heeft alinea 5 binnen het tekstgedeelte van alinea 3 tot en met 6?

1p 9 □ Welke functie heeft alinea 6 binnen het tekstgedeelte van alinea 3 tot en met 6?

In alinea 5 is sprake van exacte wetenschappen die “de al te naïeve verwachtingen logenstraffen”. Uit het woord “naïeve” blijkt dat deze verwachtingen niet hoog worden ingeschat.

- 3p **10** Citeer nog *drie* afzonderlijke woordgroepen of zinsdelen uit het tekstgedeelte van alinea 2 tot en met 4 waarbij uit de woordkeuze blijkt dat er in de ogen van de auteur sprake is van naïeve verwachtingen.

De argumentatie zoals verwoord in de alinea’s 4 tot en met 10 kan verdeeld worden in drie categorieën:

1 argumentatie ontleend aan wetenschappelijk ontwikkelingen;

2 argumentatie ontleend aan rechtvaardigheidsbeginselen;

3 argumentatie ontleend aan kwaliteitsnormen van het bestaan.

- 1p **11** Bij welke alinea begint de argumentatie ontleend aan de tweede categorie?

- 1p **12** Bij welke alinea begint de argumentatie ontleend aan de derde categorie?

De titel luidt: ‘De illusies van de kenniseconomie’. Enkele illusies die in de tekst aan bod komen, zijn:

1 de illusie dat het leven volledig voorspelbaar is;

2 de illusie dat alle levensbedreigende gevaren uitgebannen kunnen worden;

3 de illusie dat technologische vooruitgang de levenskwaliteit verhoogt;

4 de illusie dat het leven volledig maakbaar is.

- 1p **13** Op welke illusie wordt in de tekst de meeste nadruk gelegd?

In de laatste zin van alinea 11 schetst de auteur een beeld van de toekomst: “Beleving en emotie ... materiële behoeften.”

- 1p **14** Welke aanname ligt ten grondslag aan deze zin?

A Als alle materiële behoeften vervuld zullen zijn, blijft alleen de bevrediging over van niet-materiële behoeften.

B Als de mensen meer aandacht besteden aan hun emoties, raken hun materiële behoeften vanzelf op de achtergrond.

C Als de technologische ontwikkeling meer en meer voortschrijdt, zal er op den duur geen plaats meer zijn voor menselijke emoties.

D Als de technologische ontwikkeling meer en meer voortschrijdt, zullen de mensen uiteindelijk ontdekken wat echt waardevol is in het leven.

Kunneman voorziet een verzadigde consumptiemaatschappij (zie regels 173-176).

- 2p **15** Wat valt er in het licht van de voortschrijdende technologie in te brengen tegen de verwachting dat de materiële behoefte ooit verzadigd zal raken?

Gebruik maximaal 20 woorden.

In alinea 12 wordt gesproken van “een volledig biologische benadering van de menselijke geest” (regels 186-188).

- 1p **16** Waarom schiet deze benadering volgens de tekst tekort bij de behandeling van psychiatrische problemen?

Deze benadering schiet tekort omdat

A de menselijke geest uitsluitend biologisch benaderd wordt zonder rekening te houden met de rol van criminaliteit.

B er geen rekening wordt gehouden met de rol van genomics bij existentiële en ethische problemen.

C er onvoldoende rekening wordt gehouden met de invloed van psychiatrische problemen op de samenleving als geheel.

D niet alle factoren die een rol spelen bij psychiatrische problemen adequaat aangepakt worden.

- 1p 17 ■ Welke van onderstaande zinnen geeft het beste de hoofdgedachte weer van de tekst *De illusies van de kenniseconomie*?
- A Door technologische innovaties en gelijktijdige groei van de economie worden bij burgers overspannen verwachtingen gewekt.
  - B Het verband tussen economische groei en maatschappelijk welzijn leidt gemakkelijk tot consensus over het technologiebeleid.
  - C Men kan een groot vraagteken plaatsen bij de wetenschappelijke waarde van rapporten en artikelen over technologiebeleid.
  - D Men kan er niet zonder meer van uitgaan dat er een verband is tussen technologische vernieuwing en de verbetering van de kwaliteit van het bestaan.

fragment 1

Kenniseconomie is alles (en dus niets)

1 Maar wat is kenniseconomie eigenlijk? Het is vast belangrijk, maar geef er eens een definitie van. Het klinkt ook sympathiek, maar waar gaat het precies over? Dat blijken lastige vragen, zelfs voor de enthousiaste voorvechters. Waar het nu precies om gaat? Ik kom er niet achter.

2 Dat Nederland een 'land van transformatie' is, van een industriële economie naar een diensteneconomie – akkoord. Dat de achterblijvende productiviteitsgroei in de jaren negentig 'in het oog springt' en problematisch is – eens. Dat het opleidingspeil van de bevolking stijgt – *yes sir*. Dat innovatie belangrijk is voor economische groei – maar natuurlijk. Dat staat allemaal in de Monitor Kenniseconomie en het is allemaal waar, om niet te zeggen dat het grosso modo al dik 250 jaar waar is, zolang er markteconomieën bestaan namelijk. Het kapitalisme is gebouwd op hebzucht en gericht op groei – lees Adam Smith en Karl Marx er anders maar op na – en de motor van de groei is de technologische ontwikkeling.

3 Kenniseconomie, is mijn conclusie, is alles wat je hartje begeert, en is dus niets. Het is wat de belanghebbende wil dat het is. Het is een fijn woord voor bestuurders uit het hoger onderwijs, voor onderzoekers met geldgebrek, voor ministers van Economische Zaken zonder agenda, voor premiers die ook iets aardigs op hun bureau willen. Kenniseconomie is een heerlijk woord voor bedrijven als Shell en Philips die speur- en ontwikkelingssubsidies willen, voor consultants, voor kamerleden – vooral van D66 – die willen laten zien dat ze weten wat er in de wereld te koop is, voor Europese regeringsleiders op zoek naar quasi-concrete resultaten.

naar: Frank Kalshoven

uit: NRC Handelsblad, 31 januari 2004

In zijn column in de *NRC* (zie fragment 1) maakt Frank Kalshoven zich boos over het gemak waarmee het woord 'kenniseconomie' wordt gebruikt.

In de tekst van Kunneman wordt de ontwikkeling van de technologie en de kenniseconomie als een recente ontwikkeling geschetst, die de auteur grote zorgen baart.

- 1p 18 ■ Wat kan geconcludeerd worden uit alinea 2 van de tekst van Kalshoven in relatie tot het betoog van Kunneman?
- A Kalshoven deelt de zorg van Kunneman voor een te eenzijdige technologische ontwikkeling; daarbij maakt Kalshoven duidelijk dat het gevaar vooral schuilt in de wijze waarop het begrip 'kenniseconomie' wordt gehanteerd.
  - B Kalshoven relativeert het gevaar van een te eenzijdige technologische ontwikkeling door te stellen dat technologische ontwikkelingen van alle tijden zijn en dat kenniseconomie een modieus begrip is; Kunneman relativeert dit gevaar in het geheel niet.
  - C Kalshoven ziet het economisch systeem van het kapitalisme, dat gebaseerd is op hebzucht en zich richt op groei, als hoofdschuldige van een te eenzijdige technologische ontwikkeling; Kunneman gaat hieraan voorbij.
  - D Voor Kalshoven bestaat het gevaar van een te eenzijdige technologische ontwikkeling al veel langer en in zijn visie omvat het gevaar van een te eenzijdige technologische vooruitgang veel meer dan in de visie van Kunneman.

In alinea 3 van fragment 1 gaat Kalshoven in op de bestuurlijke en politieke belangen die spelen bij de ontwikkeling van de 'kenniseconomie'.

- 1p 19 □ Citeer een zin uit alinea 4 van de tekst van Kunneman waarin ook hij doelt op deze belangen.

Tekst 2 De appel en de mand

- 22p **20** □ Maak van de tekst *De appel en de mand* een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal 200 woorden. Zorg ervoor dat deze samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent. Uit je samenvatting moet duidelijk worden:
- vanuit welke definitie het verschijnsel corruptie in deze tekst voornamelijk wordt benaderd;
  - wat kenmerkend is voor de Nederlandse cultuur ten aanzien van corruptie en de bestrijding ervan;
  - waardoor de bestaande maatregelen bij overheid en bedrijfsleven tegen corruptie niet afdoende zijn;
  - op welke punten men moet letten en waar men zich bewust van moet zijn bij de bestrijding van corruptie op systeemniveau;
  - welke verwachting de burger mag hebben en op welke manieren aan deze verwachting voldaan kan worden.

Einde
